

МОЛОДІЖНІ СУБКУЛЬТУРИ В УМОВАХ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ КРИЗИ

*А. І. Поліщук, здобувач вищої освіти групи Б-1/1
обліково-фінансовий факультет, МНАУ*

Суспільство завжди було неоднорідним в своїх соціокультурних проявах, формуванні культурних норм та традицій. Це викликало певні протиріччя у сомосвідомості і сомоіндентифікації та спонукало до пошуку альтернативи у

самовираженні або реагуванні на них – що сприяло формуванню соціокультурної кризи.

Е. Гуссерль розглядає кризу як втрату традиційних установлень, віри в розум, всесилля містики і інтуїтивних форм поведінки [1]. На основі соціокультурної кризи почали виникати молодіжні субкультури.

Особливістю молодіжної субкультури є її підкресленість, відстороненість, часто демонстративність, епатажність, що відрізняється від культурних цінностей старших поколінь, національних традицій. Іншою характерною особливістю сучасної молодіжної субкультури є переважання споживання над творчістю. Це дуже негативна особливість, тому що по справжньому залучення до культурних цінностей відбувається тільки за активної самостійної культуротворчої діяльності. Третьою характерною особливістю молодіжної субкультури можна назвати її авангардність, спрямованість у майбутнє, часто – екстремальність. Найчастіше ці риси поєднуються з відсутністю серйозного фундаменту історичних і культурних традицій. Основою виникнення молодіжної субкультури є неформальні молодіжні групи, які, в свою чергу, з'являються внаслідок порушення процесу адаптації молодих людей у навколишньому соціальному середовищі. Сам факт появи цих груп – процес закономірний, оскільки в юнацькому віці виникає підвищена потреба у спілкуванні з однолітками, до думки яких молоді люди схильні прислухатися більше, ніж до думки дорослих. Підкреслимо, що неформальні об'єднання і молодіжні рухи характеризуються певними функціями. Однією з головних серед них є можливість самореалізації, тобто суб'єктивного втілення [2].

Слід відмітити, що молодіжні субкультури виступали певною перехідною стадією розвитку індивідуальності, як відповідна реакція на засилля одноманітних і ідеологічно стандартизованих продуктів, нав'язаних військовими, політичними та комерційними структурами. Сьогодні всеохоплююча інформатизація суспільства, технологічний прогрес і зростання знань подовжують дорослішання і збільшують період соціалізації молодих

людей, що є сучасною особливістю субкультурного розвитку. На сьогоднішній день в результаті суперечностей, які накопичуються між домінуючою системою освіти і темпами інформаційного розвитку, очевидними стають питання, пов'язані з соціальною адаптацією «вічних студентів», що постійно підготовлюються та перепідготовлюються та перебувають, як правило, у тих чи інших субкультурних спільнотах [3].

Проте, молодіжні субкультури є різноманітними. Найбільш небезпечні серед них – негативні субкультури, що є криміналізованими і декласованими (контркультури «дна» – жебраків, безхатченків та їм подібних). У ХХ ст. одна контркультурна хвиля породжувала іншу, ще більш радикальну, одна молодіжна течія започатковувала іншу. На зміну втраченому поколінню початку ХХ ст. прийшли інші – ще більш втрачені й дезорієнтовані покоління середини й кінця ХХ ст. Проблема виникнення та розвитку молодіжної субкультури бідності, з її примітивізмом, вульгарністю, обмеженістю, має щільний зв'язок із девіантністю. Соціальне «дно» для молоді особливо небезпечне. Це обумовлено як віковими особливостями (юнацький максималізм, прояви характеру тощо), так і соціальними наслідками (молодь – наше майбутнє). Перехід частини молоді з ліберальних субкультур до радикальних контркультур являє собою чималу соціальну небезпеку (криміналізація, десоціалізація, примітивізація, вульгаризація тощо) [4].

Втрата моральних імперативів у різних сферах суспільного життя – економіці, політиці, сфері управління тощо – загострює питання дегуманізації, десоціалізації, ускладнює конструювання єдиної моделі соціокультурної ідентичності для українського соціуму [5].

Отже, можна відмітити, відсутність цілісності оцінки молодіжних субкультур, оскільки соціокультурна криза створює передумови для осмислення ідентичності людини в суспільстві її ролі і місця, проте шляхи самовираження можуть бути різними. Криза впливає на виникнення різних субкультур та неформальної поведінки молоді. Субкультура, як альтернативне джерело формування цінностей, можливостей для самовираження через

музику, мистецтво, моду, ідеали може входити в авангарді до системи культури. Але слід пам'ятати про кризові явища які викликають девіантну поведінку і сприяють утворення небезпечних контркультур, які мають дезінтегруючий, дестабілізуючий характер.

Література:

1. Гуссерль Е. Криза європейського людства і філософія / Едмунд Гуссерль // Сучасна зарубіжна філософія. Течії і напрями: хрестоматія / [упоряд. : В. В. Лях, В. С. Пазенок]. – К., 1996. – С. 62–94.

2. Товканець О. Цінності молодіжної субкультури в контексті поведінки учнів професійно-технічних навчальних закладів / О. Товканець // Молодь і ринок. – 2011. – № 9. – С. 127-130. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Mir_2011_9_28.

3. Кучерук О. А. Концепт моди в трансформації молодежного сознания / О. А. Кучерук // Матеріали Міжнародної наукової конференції «Концепти соціокультурної трансформації сучасного суспільства». — Одеса: ПНПУ, 2015. — С. 81-86.

4. Радзівський В. О. Молодіжні субкультури: до проблеми класифікації / В. О. Радзівський // Мистецтвознавчі записки. – 2013. – Вип. 23. – С. 153-160. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Mz_2013_23_25.

5. Стасевська О.А. Духовні цінності і соціокультурна ідентичність: проблема взаємообумовленості / О. А. Стасевська // Вісник Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого» . Серія : Філософія. - 2016. - № 4. - С. 113-122.

***Науковий керівник – Лесік І. М.,
канд. екон. наук, доцент кафедри економічної теорії і суспільних наук
Миколаївський національний аграрний університет***